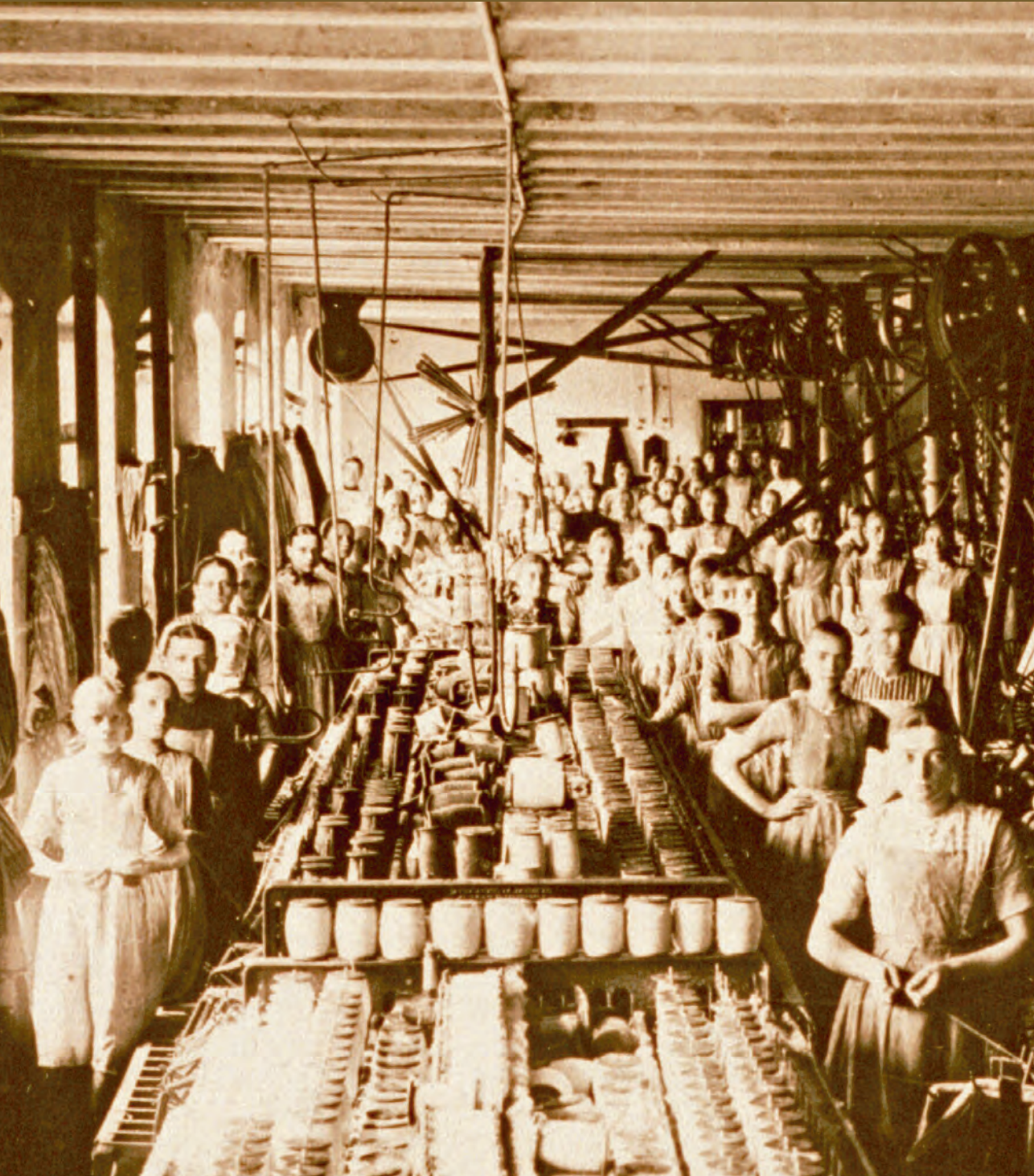


't Inschrien

2022 / 4

Kwartaalblad van de Vereniging Oudheidkamer Twente



Colofon

't Inschrien is het kwartaalblad van de Vereniging Oudheidkamer Twente.

Doelstelling

Het bevorderen van kennis en inzicht omtrent de culturen van stad en land in Twente, in het bijzonder voor wat betreft archeologie, geschiedenis, natuur en landschap en het streven tot het behoud van de bestaande culturen of overblijfselen ervan.

Redactie

Jan Hinke, Theo Leoné (hoofdredacteur) en Harry Mulder.

Aan dit nummer werkten mee:

Geert Bekkering, Jan ter Haar, Jan Hinke, Theo Leoné, Marcel Mentink, Gerhard Post, Frits van Riel, Riet Strijker en Patrick Welman

Redactieadres

OKThuis
Stroinksbleekweg 12B
7523 ZL Enschede
redactie@oudheidkamertwente.nl

Bestuur

Patrick Welman, voorzitter
Willem Wondergem, penningmeester / vicevoorzitter
Evert Ulrich, secretaris
Adrie Hemmink, bestuurslid
Riet Strijker, bestuurslid
Caroline Willems, bestuurslid

Secretariaat

secretariaat@oudheidkamertwente.nl
Rabo rek.nr. NL41 RABO 0129 5763 79

OKThuis

Stroinksbleekweg 12B
7523 ZL Enschede
Telefoon: 053-4787447
www.oudheidkamertwente.nl

Het abonnement is bij lidmaatschap van de vereniging ingesloten. Lidmaatschap van de vereniging kost per lid € 30,00, met partner € 35,00, jeugdleden tot 21 jaar € 15,00. Losse nummers zijn voor € 5,00 verkrijgbaar bij het secretariaat.

Nieuwe kopij moet uiterlijk 11 januari 2023 bij de redactie zijn. Richtlijnen voor publicatie zijn te vinden op de website.

Publicatie of overname van artikelen, geheel of gedeeltelijk, is toegestaan mits de bron wordt vermeld.

Donatie, schenkingen en sponsoring:
schenkingen@oudheidkamertwente.nl

Een inschrien is een klein verborgen vakje in een tuugkist waarin men kostbare voorwerpen bewaarde.

Druk: Drukkerij Veltmann B.V., Enschede

ISSN 1875-2659

Inhoud

Albert Hermelink verdwijnt in Nacht und Nebel 3
Jan ter Haar

De Duvelssteen 5
Gerhard Post

In de collectie van de Oudheidkamer 6
Portretten van Jacob Verburg en Cornelia Kuvel
Frits van Riel

Johan Buursink (1908-1993) 9
Veelzijdig en gecompliceerd kenner en
promotor van Enschede en Twente
Geert Bekkering en Jan Hinke

Vrouwen lang reservekracht in arbeidsleger 15
Riet Strijker

Pionier RTV Oost rukt zich los van Hilversum 18
Theo Leoné

Stiftjuffers schitteren in Brecklenkamp 21
Theo Leoné

Pastorie in Nijverdal trefcentrum van historie 24
Theo Leoné

Passie 25
Patrick Welman, voorzitter Oudheidkamer Twente



Nieuw in de boekenkast 26
Marcel Mentink

Bijschrift afbeelding voorpagina:

Spoezaal in de fabriek van de gebroeders Van Heek Enschede (1895)

Albert Hermelink verdwijnt in Nacht und Nebel

Jan ter Haar

Het leger van verzetsstrijders kent vele onbekenden. Jan ter Haar dook in de geschiedenis van zijn oom Albert Hermelink. Zijn onderzoek bracht een spannende levensloop aan het licht die tragisch eindigde in een veewagen tussen Oppenheim en Frankfurt. Aan de Grotestraat 157 in Almelo is ter nagedachtenis aan hem een Stolperstein geplaatst.

Albert wordt geboren op 28 oktober 1917 in 's-Hertogenbosch en woont vanaf augustus 1921 aan de Grotestraat 157 in Almelo. Na de handelschool gaat hij in 1935 als koopman in glas en verf in het bedrijf van zijn vader werken aan de Grotestraat 155 aldaar.

In het kader van de algemene mobilisatie wordt hij in augustus 1939 opgeroepen voor militaire dienst. Als onderofficier is hij ingedeeld bij het 8e Regiment Veldartillerie. In de meidagen van 1940 heeft hij gevochten in Zeeland.

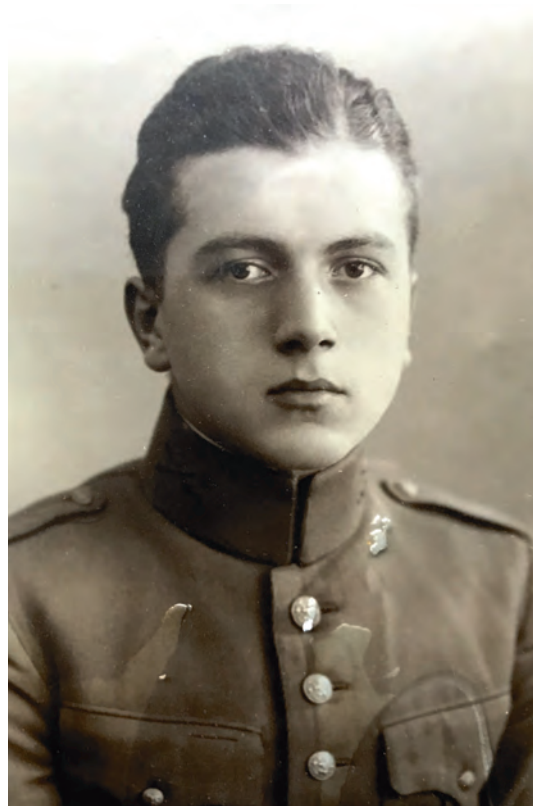
Na zijn demobilisatie werkt Albert weer in het bedrijf van zijn vader. Ondertussen maakt hij deel uit van de verzetsgroep Oranjevendel (Zwolle) en verbergt wapens in huis. Met zijn zwager Hans van der Aa werkt hij mee met dit spionage- en pilotennetwerk van Henk Gerritsen (via bakker Gerrit Jan Prinsen uit Almelo). Hij helpt ook het Almeloze verzet o.l.v. Piet de Kok.

Op 15 juli 1941 begeleiden Albert en Hans de Engelse piloot William Dossetter vanuit de omgeving van Geesteren naar bakker Prinsen in Almelo. Na maanden komt de Sicherheitsdienst hier achter en arresteert Albert op 17 maart 1942 in zijn ouderlijk huis.

Na een nacht in het huis van bewaring in Almelo en de dag erop in het huis van bewaring in Arnhem, wordt hij op 19 maart vastgezet in het zogeheten 'Oranjehotel', de gevangenis in Scheveningen; eerst in cel 368, later in cel 358. In juli 1942 wordt hij overgeplaatst naar de Kriegswachmachtsgefängnis aan de Gansstraat 164 in Utrecht. Hij verblijft hier in cel D tot eind september 1942.

Tijdens zijn proces (*Strafsache Gerritsen u.A. nr.9.K.St.L. 327/42*) in de Oranje Nassau kazerne

in Amsterdam zit Albert twee weken in het huis van bewaring aan het Kleine Gartmanplantsoen. Van de achttien betrokkenen zijn er zestien ter dood veroordeeld. Hiervan worden er uiteindelijk daadwerkelijk vier in het geheim doodgeschoten in een bos bij vliegbasis Soesterberg op 19 november 1942 (met nog negenentwintig leden van andere verzetsgroepen). Albert wordt "abgetrennt" en niet weer veroordeeld. Na zijn proces wordt hij een jaar lang vastgehouden in cel 30 van de Straf- und Untersuchungsgefängnis aan het Wolvenplein in Utrecht, tot 18 oktober 1943. Vanaf die dag tot 26 oktober verblijft hij in



Hermelink vocht in de meidagen van 1940 in Zeeland

Kamp Amersfoort. Daarna gaat hij vanaf station Amersfoort met een transport van vijfenzestig "politieke gevangenen" op weg richting Duitsland.

De volgende dag komt deze groep aan op station Rothau in de Elzas. Bij het nabijgelegen Natzweiler ligt op de noordhelling van Mont Louise een onbekend concentratiekamp... Nadat bij aankomst al zijn bezittingen en kleding zijn afgepakt, krijgt hij nummer 5643 en de status van Nacht en Nebel-gevangene. Hij moet spoorloos verdwijnen, zonder dat zijn familie, verloofde of vrienden weten waar hij is en of hij is omgekomen of niet.



De gevangenen verrichten er extreem zwaar werk in de steengroeves met het doel hen dood te werken. Voeding en medicijnen zijn dan ook nauwelijks toereikend en de gevangenen staan bloot aan allerlei zware mishandelingen, soms medische experimenten en grof getreiter door Kapo's en SS. Door de ontberingen loopt Albert na een paar maanden tuberculose op. De Nederlandse arts Jacob Krediet (nr. 5591, Wassenaar) spant zich in om Albert in het Revier op te nemen en te voorzien van extra voeding en goede ligging. Cor Brouwer (nr. 7630, Haarlem) houdt hem daar regelmatig gezelschap.

Begin september 1944 wordt Natzweiler ont-reinigt vanwege de komst van de Amerikanen.



Koopman in glas en verf

De gevangenen worden op transport naar Dachau gezet, zo ook de ernstig zieke Albert. In de nacht van 5 op 6 september overlijdt hij tijdens dit transport in een veewagon tussen Oppenheim en Frankfurt. Dit wordt later bevestigd door brieven van medegevangene Bernhard Koolman (nr. 21187, Rijssen) en de vrouw van medegevangene Chris Gelderman (nr. 5574, Oldenzaal). Zijn lichaam wordt door-gestuurd naar Dachau en daar gecremeerd. Albert is slechts 26 jaar geworden.

In 2020 is ter nagedachtenis aan hem voor zijn ouderlijk huis aan de Grotestraat 157 in Almelo een Stolperstein geplaatst.

De Duvelssteen

Gerhard Post

Strooigoed



Twente is bezaaid met stenen. Ogenschijnlijk zijn ze willekeurig uitgestrooid. Een deel echter markeert al honderden jaren een grens. Deze grensstenen zijn het onderwerp van Strooigoed.

Aan het Lossersvoetpad ten zuidoosten van Oldenzaal ligt een veldkei. Dat is op zich niets bijzonders, want als Twente al bezaaid is, dan is Noordoost Twente dik bezaaid met stenen. De steen aan het Lossersvoetpad heeft als opvallend detail aan de bovenkant een vorm die op een oor lijkt. J.M.G. Oude Nijhuis verhaalt in 't Inschrien (november 1989) dat men deze steen niet in het donker durfde te passeren zonder een kruisteken te slaan. Vlakbij de steen is ooit iemand dood aangetroffen. Ook draait de steen zich om bij het horen van de klok om middernacht. De steen heet dan ook de Duvelssteen (52° 17' 48" NB, 6° 56' 37" OL).

gemarkeerd met 49 grensstenen; op één na allemaal veldkeien. Van de oorspronkelijke stenen zijn er 19 bewaard gebleven, een hoog percentage vergeleken met veel andere marken. De werkgroep Grensstenen van De Dree Marken heeft nauwgezet onderzoek gedaan om alle locaties te achterhalen. Op bijna alle plekken waar vroeger een grenssteen lag, ligt nu weer een steen. Als de steen toegankelijk is, staat er een informatiebordje bij. Daarnaast zijn er een wandel- en fietsroute uitgezet, te koop bij de VVV van Oldenzaal. Een fraaie route en prachtig werk van de werkgroep om de markestenen onder de aandacht te brengen.

De steen ligt op de grens van Berghuizen en De Lutte. De grens van Berghuizen werd vroeger



In de collectie van de Oudheidkamer

Portretten van Jacob Verburg en Cornelia Kuvel

Frits van Riel

.....

Het is alom bekend dat de Oudheidkamer Twente een zeer uitgebreide collectie bezit. Misschien minder bekend is dat een groot deel daarvan niets met Twente te maken heeft of dat de herkomst twijfelachtig is. Een volgend voorbeeld daarvan lijken de portretten van professor Jacob Verburg en zijn echtgenote Cornelia Wilhelmina Kuvel. Die zijn op de website onder Museale Collectie te vinden bij de schilderijen op pagina 2.

Portret prof. Jacob Verburg

Zowel op de website van de Oudheidkamer als op de documentatiekaart staat verder geen informatie over de geportretteerde. Hoewel het portret niet gesigneerd of gedateerd is en de schilder dus onbekend is, schatte de toenmalige medewerker van het Rijksmuseum Twente dat het tussen 1830 en 1840 moet zijn gemaakt. Zijn



Portret prof. Jacob Verburg

leeftijd werd op 45 jaar geschat.

Jacob Verburg (gedoopt 11-2-1778 te Deventer en †16-4-1861 te Deventer) was een zoon van ds. Absalom Verburg en Anna Maria ten Brinke. Zijn vader was 1769-1783 predikant in Deventer en tot zijn overlijden in 1797 hetzelfde in Amsterdam [1]. Jacob deed op 23 februari 1797 belijdenis bij de Nederduits Gereformeerde (hervormde) gemeente Amsterdam en vertrok op 6 september 1798 met getuigschrift naar Utrecht [2]. Hij werd op dezelfde dag als lidmaat in Utrecht ingeschreven en woonde op de Kromme Nieuwegracht [3]. Op 18 september 1798 werd hij als student Theologie ingeschreven aan de Universiteit Utrecht, studeerde er tot 1802 en promoveerde niet [4]. Uitgaande lidmaten werden in Utrecht niet bijgehouden. Hij werd in 1805 hoogleraar Oosterse Talen (Hebreeuws, Chaldeeus en Syrisch) en Joodse Oudheden aan het Athenaeum Illustre in Deventer. Het Athenaeum was een instelling voor hoger onderwijs, maar geen universiteit. Het bood een vervolgopleiding op de Latijnse school. De school bezat geen promotierecht, maar de docenten kregen wel de titel hoogleraar. Er kon Theologie, Rechten, Letterkunde en ook Geneeskunde worden gestudeerd. In 1813 werd Verburg onder Frans gezag voor het eerst Rector Magnificus, een positie die hij tot zijn eervol ontslag in 1854 nog drie periodes vervulde. Ten tijde van zijn huwelijk (19-9-1816 te Deventer) waren zijn ouders al overleden. In 1816 werd hij door de gemeenteraad van Deventer benoemd tot bibliothecaris van de Athenaeumbibliotheek. Onder zijn leiding werd na het definitief sluiten van de Universiteit van Harderwijk in 1818 een groot deel van de bibliotheek naar Deventer overgebracht. Verburg bleef bibliothecaris tot



Portret Cornelia Wilhelmina Kuvel

1830. Daarna werd hij hoogleraar Theologie [5]. In zijn vrije tijd was Verburg sinds 1806 lid van het Departement Deventer van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen en maakte 1844-1856 deel uit van de Schoolcommissie. Uit de Nederlandsche Staatscourant van 27 januari 1844 wordt duidelijk dat hij ouderling was van de Nederlands Hervormde Gemeente Deventer en in die hoedanigheid vervanger werd van het lid van het Classikaal Bestuur van Deventer, het dagelijks bestuur van dit kerkelijk orgaan [6,7].

Portret Cornelia Wilhelmina Kuvel

Zowel op de documentatiekaart als op de website van de Oudheidkamer staat dat Cornelia Wilhelmina Kuvel, echtgenote van Jacob Verburg, op 1 augustus 1868 in Enschede overleed. Hoewel het portret niet gesigneerd of gedateerd is en de schilder dus onbekend is, schatte de toenmalige medewerker van het

Rijksmuseum Twente dat het tussen 1830 en 1840 moet zijn gemaakt. Haar leeftijd werd op 45 jaar geschat.

Het is niet vreemd, maar over haar is minder bekend dan over haar echtgenoot. Cornelia Wilhelmina (geboren 1-8-1791 te Putten en †13-6-1868 te Enschede) was een dochter van ds. Allardus Adrianus Kuvel en Henriëtte Jacoba van Rijssel. Hij was predikant in Rockanje op Voorne-Putten (1783-1790), in Putten (1790-1798) en daarna in Deventer tot zijn emeritaat in 1826. Cornelia Wilhelmina deed in Deventer met Pasen 1812 belijdenis, wonende in de Assenstraat, en werd hervormd lidmaat [8]. Na het overlijden van haar echtgenoot schreef Cornelia Wilhelmina zich op 8 mei 1862 in op de Lange Hofstraat 260 in Zutphen. Ze liet zich op 5 november 1864 naar Warnsveld uitschrijven. Vreemd genoeg komt ze ook in Zutphen voor in huis bij het gezin van haar dochter Henriëtte Jacoba Verburg en schoonzoon Hendrik Carel Michaëlis, gymnasiumdocent, op de Waterstraat 130. Er staan hier geen data van in- en uitschrijving. In Warnsveld woonde ze in bij het gezin van kastelein Derk Wunderink, die een herberg met logement uitbaatte. Ze liet zich op 23 oktober 1866 naar Enschede uitschrijven en ging in huis wonen bij haar dochter Anna Maria en schoonzoon Engelbert ter Kuile aan de Gronauschestraat [9,10]. Ze werd daar echter niet ingeschreven. Ze overleed er, maar woonde volgens haar overlijdensakte in Warnsveld.

Het is ongeloofwaardig dat prof. Jacob Verburg tussen 1830-1840 de leeftijd van 45 jaar had. Kennelijk vond de medewerker van het Rijksmuseum Twente het destijds onnodig daar onderzoek naar te doen. Verburg zal de Enschedese fabrikant, uitvinder en sterrenkundige Coenraad ter Kuile goed hebben gekend. Zijn zoon ds. Willem Absalom Silvester Verburg trouwde namelijk met Agathe Jaqueline ter Kuile, een van de dochters van Coenraad. Zoon Engelbert ter Kuile trouwde dus met dochter Anna Maria Verburg en jongste zoon Coenraad Pieter trouwde met een achternichte van Jacob Verburg, dat ook Anna Maria heette. Coenraad Pieter was de enige van zijn gezin die aan het Athenaeum in Deventer studeerde. Hij

begon op 18 september 1851 aan zijn studie Geneeskunde [11].

Het ligt voor de hand te denken dat de portretten binnen de Hanentak (die van Coenraad) van de familie Ter Kuile vererfd en door iemand uit die tak aan de Oudheidkamer werden geschonken. Maar zouden ze, gezien de sterke banden van het echtpaar met Deventer, niet meer op hun plaats zijn geweest in Museum de Waag of de Athenaeumbibliotheek? Ik denk van wel.

Bronnen

1. Collectie Overijssel, locatie Deventer, toegang 1058 Inventaris van het archief van de Hervormde Gemeente Deventer I 1591-1951 Inleiding, predikantenlijst.
2. Website Stadsarchief Amsterdam, toegang 378 Inventaris van het archief van de Nederlands Hervormde Gemeente Amsterdam: Kerkvoogdij 1614-1916 Attestatiën: inv. nr. 720 Van vertrek 1786-1830.
3. Website Het Utrechts Archief, toegang 746 Inventaris van het archief van de Kerkenraad van de Nederlands Hervormde gemeente te Utrecht 1590-1950 Stukken over bijzondere onderwerpen, ledenadministratie. Lidmaatschap: inv. nr. 416 Register van lidmaten, hetzij in Utrecht aangenomen, hetzij met attestatie ingekomen 1791 sept.-1812 apr. folio 216.
4. Idem, toegang 292-1 Inventaris van het archief van de Rijksuniversiteit Utrecht, senaat en rector 1636-1971 Studenten: inv. nr. 475 Register van voor de eerste maal ingeschreven studenten 1775-1827 mrt. en inv. nr. 506 'Academiae Traiectina civium quotannis recensitorum indices', register van voor de tweede en volgende maal ingeschreven studenten 1795-1832.
5. Athenaeumbibliotheek te Deventer, Dr. J.C. van Slee – De Illustre School te Deventer 1630-1878, pag.90, 148, 168 en 169. Uitg.: Martinus Nijhof, Den Haag 1916 en Dr. J.C. van Slee- Geschiedenis der Athenaeumbibliotheek te Deventer, Tijdschrift voor Boek- en Bibliotheekwezen, 5e jaargang, pag. 165. Uitg.: J.E. Buschman, Antwerpen en Martinus Nijhof, Den Haag 1907.
6. Collectie Overijssel, locatie Deventer, toegang 973 Archief van het Departement Deventer van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen 1797-1942: inv. no. 22 Staten vermeldende de namen van leden, honoraire leden en toehoorders 1801-1935 en inv. no. 24 Staten van nieuwe leden, alfabetisch 1801-1863 met achterin staten met data van benoeming en aftreding van leden van het bestuur en de vaste commissies (1840-1867) en naamlijst van donateurs, donatrices en begunstigers.
7. Delpher, de database van kranten en tijdschriften op internet, ontwikkeld door de Koninklijke Bibliotheek te Den Haag.
8. Website Collectie Overijssel, locatie Deventer, toegang 1058 Inventaris van het archief van de Hervormde Gemeente te Deventer I 1591-1951 Kerkenraad, taken. Lidmaatschap: inv. nr. 123 Lidmatenboek 1798-1816 folio 429.
9. Website Erfgoedcentrum Zutphen, Bevolkingsregister Zutphen 1862-1890 blad 5654 en 6992.
10. Idem, Bevolkingsregister Warnsveld 1861-1872 Wijk A blad 116.
11. Collectie Overijssel, locatie Deventer, toegang 0806 Inventaris van het archief van de Rector Magnificus van het Athenaeum Illustre te Deventer 1630-1872 Stukken van bijzondere aard. Studenten: inv. nr.37 Album Studiosorum 1630-1872.

Johan Buursink (1908-1993)

Veelzijdig en gecompliceerd kenner en promotor van Enschede en Twente

Geert Bekkering en Jan Hinke

Na de Tweede Wereldoorlog moest Johan Buursink weer helemaal opnieuw beginnen. Hij had zijn vaste baan in Enschede opgezegd en was in Amsterdam gaan werken bij de communistische uitgeverij Pegasus. Dat beantwoordde niet aan zijn verwachtingen en hij keerde in 1948 terug naar Twente. Vanaf dat moment ontwikkelde hij zich als een pleitbezorger van de Twentse zaak. Dat had verschillende oorzaken. Het kortstondige avontuur in communistisch Amsterdam had hem dieper doordrongen van zijn Twentse wortels. En net in die tijd ontwikkelde zich een levendige regionalistische beweging. Nu hij zijn baan kwijt was geraakt en freelance journalist was geworden, zag hij daarin zijn beste kansen liggen. Daarbij schuwde hij de polemiek niet. Dat kwam voort uit zijn karakter, maar had wellicht ook een praktische kant. Niet alleen het vuur van de Twentse beweging, maar ook dat van zijn eigen haard, moest immers brandend blijven. Buursink wordt door sommigen beschreven als een Einzelgänger, een individualist die de confrontatie zoekt, een polemist. Een betweter soms, maar ook een zoeker. Toch kwam hij graag onder de mensen, hield onderhoudende lezingen en was actief in het verenigingsleven.



Johan Buursink, zoals velen hem kennen
Foto Twentsche Courant

Jeugd- en schooljaren

Johan is de zoon van spinster Alberta Johanna Aldenkamp en Jannes Buursink, een boerenzoon uit Usselo en wever bij de *Groote Stoom*. Zijn vader overlijdt kort na zijn geboorte aan tbc. Johan is de jongste van zes kinderen die door moeder orthodox hervormd worden opgevoed. In de familie Aldenkamp zijn fanatieke socialisten. Johan krijgt van beide richtingen veel mee. Op zijn dagelijkse tochten van zijn ouderlijk huis aan de Ribbeltsweg naar de christelijke lagere school aan de Noorderhagen passeert hij heel wat fabrieken. De nijvere stad davert en kreunt, sist en fluit om hem heen. Het intrigeert de jonge knaap zeer.

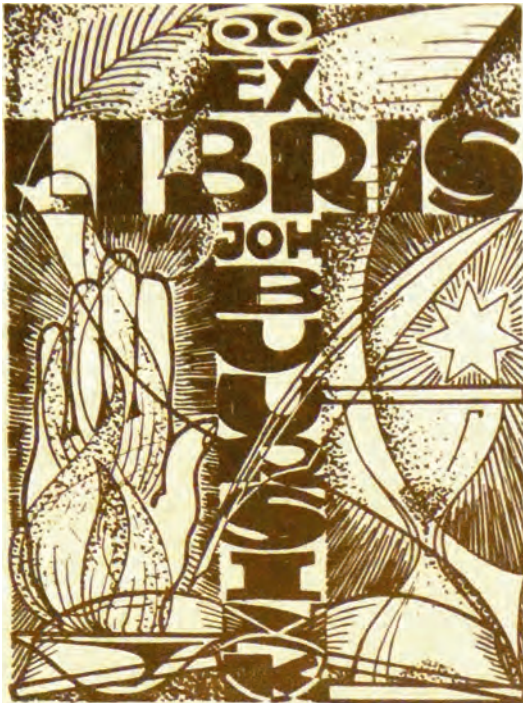
Moeder Buursink verbiedt haar kinderen de fabriek in te gaan. Johan wil schrijver of journalist worden. Zijn eerste publicatie verschijnt al in 1922 in de *Driemaandelijke Bladen* - gewijd aan de volkstaal en volkscultuur van Noordoost Nederland. Hij is dan nog maar 14. Twee jaar later staat er een beschrijving van de brand van Enschede van 1862 in *Jong Holland*. De geschiedenis van zijn stad boeit hem blijkbaar dan al.

Hij is leergierig en laat graag van zich horen. Hij correspondeert met christelijke *pen friends* in Turkije en China, met wie hij postzegels en briefkaarten ruilt. In *Focus*, een tijdschrift voor fotografie, prijkt hij met een eigen foto met gedicht.

Bij de Ramie Union

Toch kiest hij na de mulo in 1924 voor een kantoorbaan bij de textiel fabriek *Ramie Union*, waarmee hij het huishouden van zijn moeder kan helpen bekostigen. Hij behaalt diploma's Franse, Engelse en Duitse handelscorrespondentie en stenografie. Ook volgt hij een cursus boekhouden en brengt het tot chef de bureau. Met het colporteren van christelijke literatuur en kalenders vergroot hij het gezinsinkomen.

Johan is een enthousiast lid van de *Christelijke Jonge Mannen Vereeniging* en betrokken bij de zondagsschool. In die tijd heeft hij ook plannen



Ex libris, ontworpen door Henk Frölich

om de opleiding tot zending te beginnen of godsdienstonderwijzer te worden. Steeds weer speelt de drang tot het overbrengen van geestelijke waarden een rol in Johans leven. Hij is dan wel geen godsdienstleraar geworden, de manier waarop hij later morele waarden verwoordt, zou je kunnen duiden als een zending in Twentse taal en cultuur. Adriaan Buter typeerde hem als opbouwwerker. Herman Haverkate als exegeet.

Johan is zeer idealistisch en gelovig en draagt dat op veel manieren uit. Hij is van de blauwe knoop, draagt een gebroken geweeetje en leert Esperanto.

Wegens broederdienst is hij vrijgesteld van dienstplicht, maar hij gaat naar Den Haag om zich officieel te laten erkennen als dienstweigeraar. Hij publiceert onder het pseudoniem Jébé voor wereldvrede en als A. Mateur voor geheelonthouding. In het blad *Christendom en Cultuur* verklaart hij zich in 1932 tégen het vragen van geld voor een spreekbeurt over zending. In *Tubantia* schrijft hij over alcohol en snelverkeer. En als Jan van Mander waarschuwt hij voor het fascisme. In 1933 blijkt Johan de uitgever van *De Keten*, maandblad van de Volksuniversiteit en de Openbare Leeszaal en Bibliotheek te Enschede. Johan doet veel verschillende dingen. Hij weet zelf ook wel dat men in zijn omgeving vindt dat hij “nogal van de hak op de tak springt; en niets kan volharden”. Maar je zou het ook positief kunnen formuleren. Hij is een associatief denker, die droomt van idealen; een proces dat bovendien nog versterkt wordt door de paranormale gaven, waarover hij ook blijkt te beschikken.

Getrouwd en naar Javastraat 79

Op 11 januari 1935 trouwt Johan met Tine Joldersma uit Almelo, die hij al lang kent. Al in 1928 gaf zij haar jawoord en in 1931 verloofden zij zich, nadat Tine bevestigd was. Ze gaan wonen op het adres Javastraat 79. Reeds drie maanden later wordt dochter Hannie geboren. De kerkgemeente spreekt er schande van. Dat vervreemdt hem langzaam maar zeker van zijn geloofsgenoten. Hij zoekt zijn heil nu ook buiten het christendom. In 1939-40 is Johan een tijdlang lid van de séancekring van Gerard Croiset. In mei 1940 stopt hij daarmee en begint zelf als spiritueel genezer, schrijvend medium en magnetiseur. In 1948 publiceert Johan het boekje *Hoe moeten wij leven?* met beschouwingen over magnetisme, helderziendheid en aardstralen. Het wordt uitgegeven door *Paranorm*, gevestigd op Javastraat 79. Hij blijft de rest van zijn leven met paranormale zaken bezig, maar ook diepgelovig, zij het niet op een manier die in welke kerkgemeenschap dan ook binnen de dogma's zal passen.

Invloed van de oorlog

Johan ervaart hoe het in de oorlog de Joodse werknemers van Ramie Union moeilijk wordt gemaakt, hoe ze gaan onderduiken en dat ze worden 'afgevoerd'. Hij komt in het verzet terecht,

werkt aan illegaal drukwerk en schrijft voor het illegale blad *De Waarheid*. Op 2 juli 1942 wordt hij door SD-er Schöber scherp verhoord over een stukje in het blad *Huis-aan-Huis* van Cor Adolfs (en Penning). In Johans werkkamer hangt een portret van Luther, waarover Schöber zegt: "Sie wissen doch dass Luther von uns anerkannt wurde". Schöber laat hem gaan met een ferme handdruk: "Auf Ehrenwort!?" Hij gaat door met illegaal werk, maar na de oorlog wil hij er niet over praten. Als sterk antimilitaristische jongeman, moet het voor Johan heel lastig zijn geweest dat het verzet ook streed met wapens. De oorlog maakte een einde aan zijn idealisme. Na de bevrijding is Johan er van overtuigd dat God, Moskou en Oranje te combineren zijn. Hij zegt na zeventien jaar bij Ramie Union zijn baan op en vindt een plek achter een redactie bureau van de Amsterdamse communistische uitgeverij *Pegasus*. Maar daar worden stokpaardjes bereden waarmee Johan niet om kan gaan. Hij keert dus in 1948 terug naar het land van het Twentse Ros.

Terug in Twente

De Twentse editie van *De Waarheid* is vlak na de oorlog - wegens het verschijningsverbod van de grootste regionale krant - met 30.000 abonnees de grootste krant van Twente. Johan Buursink wordt chef-redacteur voor het regionale nieuws. Het gewenste rechtlijnige denken en het zich totaal in dienst moeten stellen van het communistische ideaal vormen echter opnieuw een veel te strak keurslijf voor de eigenzinnige Buursink. Na goedkeuring van zijn Tine kapt hij met het redacteurschap en wordt freelance journalist/publicist. Bij Ramie Union is al voor de oorlog veel baby- en kinderconfectie gemaakt. Johan werpt zich nu op dat onderdeel van de mode-journalistiek en gaat het vakblad *Baby* redigeren. Hij is veelzijdig actief en schrijft ook voor andere vakbladen in die sector. Hij grijpt alle schrijfkusjes aan om het huishoudbudget op peil te houden. Al in 1948 verschijnen in het *Volksblad* zijn verhalen in het Twents onder zijn pseudoniem Jan van Mander. Hij levert dan ook al een wekelijks Twents artikel in *Het Volk*, als opvolger van Klaas Jassies.

De regionalistische beweging

Daarnaast stort hij zich volledig in de

regionalistische beweging, die na de Tweede Wereldoorlog opleeft. Buursink speelt hierin een belangrijke rol naast anderen, zoals burgemeester Colenbrander van Tubbergen, Vloedveld, Gigengack, Buter, Entjes, Plegt en natuurlijk Jan Jans. In deze periode ontstaan tal van initiatieven: de *Algemene Vereniging Twente*, de *Twentsche Schrieverskring*, de *RONO* (regionale omroep), het tijdschrift *Twënterlaand en -leu en -spraoke*, etc. Ook Buursink en Buter besluiten samen een periodiek uit te geven: *Twenteland: weekblad voor gewestelijk streven*. Het blad oogt als een (dunne) krant en ziet er professioneel uit. Buursink schrijft daarin o.a. het autobiografische dialectverhaal *Jungske*. *Twenteland* beleeft echter nog geen twee jaargangen. Zoals vaker bij dit soort initiatieven werd de financiële kant veronachtzaamd (abonnee-administratie) en ging het snel ten onder.

Buitengewoon productief

Zijn grote passie blijft de regionale geschiedenis en de volkscultuur, maar vooral ook de taal zoals die in Enschede en verre omgeving gesproken wordt. Tussen 1950 en 1980 schrijft hij meer dan



Prospectus van het boek 'n Rozendaans



Gait-Jan, illustratie van Henk Frölich uit het Boek van de Lonneker landbouw

100 artikelen over die onderwerpen voor tijdschriften als *De Mars*, *Twenterlaand* en *-leu en -lèven*, *Driemaandelijke Bladen* en voor *Jaarboek Overijssel*, *Jaarboek Twente* (waarvan hij ook eindredacteur is) en *Textielhistorische Bijdragen*. Al dat werk is via de *Taalbank* van de OKT prima digitaal ontsloten.

In vrijwel elke literaire vorm levert hij bijdragen: essays, novellen, feuilletons, lange en korte verhalen, verhalen in dialect, schetsjes, een jeugdboek (*De smokkelaars van Oosterhorst*, 1953) en toneel.

Bijdragen in en over het Twents

Zijn bijdragen over spelling en dialect worden belangwekkend genoemd, met name zijn *Experimenteren met de moederspraak. Een onderzoek naar de mogelijkheden van het dialect* (1956) dat in het *Jaarboek Overijssel* verschijnt. Buursink wil dat er op een volwaardige manier in dialect wordt geschreven. En voegt de daad bij het woord. Zoals ‘Meester’ G.B. Vloedveld al eerder deed (b.v. *Elckerlijc* in de Twentse sproak) vertaalt ook Buursink Bijbelse en klassieke teksten in het Twents: *Psalm 90* en *103*, het *Onze Vader*, de *Twaalf artikelen van het geloof*, fragmenten uit Nietzsches *Also sprach Zarathustra* en uit Shakespeares *Hamlet*. Dat is Buursink op z’n best. Wel lijkt hij te stuiten op paradoxen. Hij grijpt

terug op verouderde woorden om taalvernieuwing te bereiken; en hij vindt dat de literatuur eerst volkstaal moet worden om daarna weer Twentse cultuurtaal te worden. Vijf jaar later rondt hij dit project af en wil hij de culturele versie van het Twents een goede bodem geven met een pleidooi voor spellingnormen en een solide tekensysteem: *Opnieuw experimenteren met de moederspraak* (1962). Merkwaardig is het dan ook dat *De boetenste duusternis* van Johan Gigengack, de eerste serieuze poging om in het Twents een moderne literaire roman te schrijven, door Buursink uiterst slecht wordt ontvangen. Johan Buursink correspondeert met ‘Meester’ Dijkhuis over een woordenboek en met Herman Bezoen over Twentse taal. Ook met Willem Diemer filosofeert hij heel wat af. Hoofdredacteur Bernard Plegt van de *Twentsche Courant* is een goede vriend.

Telkens kruist Adriaan Buter zijn pad. Beiden zijn veelschrijvers in de goede betekenis van het woord en in zekere zin concurrenten als freelancers. De altijd in het pak gestoken Buursink, en de “grösvretter” Buter met zijn “köttelvanger” zijn elkaars tegenpolen maar respecteren elkaar zeer. In februari 1963 begint Buursink in de *Twentsche Courant* een *Twents Abecedarium*. Van alle letters en woorden schrijft hij uitgebreide verhalen met toelichting. Het stads-Enschedees is voor hem uitgangspunt, maar hij krijgt uit heel Twente en Salland reacties.

Gelegenheidspublicaties

Behalve de vele artikelen in tijdschriften en kranten, verschijnen er vanaf de jaren vijftig ook een aantal boeken van zijn hand. Vaak gelegenheidspublicaties, waarvoor uitgevers hem weten te strikken, maar die hem ook revenuen opleveren. Een weerslag van zijn diverse literaire uitingen vormt de bundel *’n Rozendaans: Allerhaand oet Twentelaand: een bundel schetsen en fragmenten in de Twentse streektaal / Assen: Van Gorcum, 1950 - 172 p.* Het verschijnt in de reeks *Volksdichtung*. Het is zeker mooi geschreven Twents, maar de verhalen spelen wel erg in de oude tijd met boerenland en volksleven. Het wordt heel goed ontvangen, waarna Johan ook voor spreekbeurten wordt gevraagd. Daarin gebruikt hij steeds vaker Twentse humor. De mensen hangen aan zijn lippen.

In 1954 volgt *Er werd een school gebouwd: Hoe het nieuwe gebouw der Textielschool aan de Hengelosestraat te Enschede tot stand kwam / Hengelo: Textiel Vakschool Enschede, 1954 - 40 p*

Het boek van de Lonneker Landbouw

Het boek waarin zijn veelzijdigheid het meest naar voren komt, is *Het boek van de Lonneker landbouw / Enschede: Gezamenlijke Lonneker Landbouw Coöperaties, 1956 - 480 p*. Het merkwaardige van het boek zit hem vooral in de vreemde combinatie van prozaïsch en poëtisch: jaartallen, dorre feiten, de kroniek van een bedrijf en het sociaal -, historisch - en sociologisch kader, dat voor een flink deel in literaire vorm wordt gepresenteerd. De opsomming van historische feiten wordt afgewisseld met de novelle over de Lonneker boer Gait-Jan. Sociologische bespiegelingen over de ontwikkelingen op het platteland worden geardeerd met gedichten. Het is daarmee een grabbelton van interessante feiten, vaardig geschreven verhalende journalistiek en poëtische bespiegelingen. Het zou oorspronkelijk in 1951 verschijnen als jubileumboek voor Lonneker Landbouwcoöperaties. Het werd echter pas in 1956 uitgegeven omdat Buursink er de tijd voor



Johan Buursink biedt aan Enschedees burgemeester Thomassen het boek *Stadverbranden* aan

nam om er veel meer van te maken dan een jubileumboek.

Geschiedenis van Enschede

Begin jaren zestig krijgt Buursink de opdracht voor het jubileumboek *Stadverbranden: Aangeboden aan leerlingen van de scholen voor lager en voortgezet onderwijs, ter herinnering aan de stadsbrand van Enschede op 7 Mei 1862 / Enschede, 1962 - 82 p*. In die tijd is hij ook in overleg met Klaas Nanning, de tekenaar van de reconstructie van Enschede in 1830 in vogelvlucht. Er zou een boek moeten komen over de geschiedenis van Enschede, in makkelijk leesbare hoofdstukken over kenmerkende episoden. Alles moet betrouwbaar gereconstrueerd en verantwoord worden, goed geïllustreerd en duidelijk geschreven door mensen die Enschede lief hebben. Buursink zet zich daarmee duidelijk af tegen het in zijn ogen saaie *Stad en Land van Twente*, dat L. Stroink in 1962 liet uitgeven. Van zijn boek met Nanning is het niet gekomen. Jaren later, als Enschede zijn 650-jarig bestaan herdenkt, verschijnt zijn *Historisch stadsalbum van Enschede / Enschede: TGU Witkam, 1975 - 112 p*. Mogelijk is het bedoeld geweest als 'tegenwicht'. Het is zeker meer 'bevlogen' geschreven.

Johan correspondeert rond 1960 uitgebreid met Klaas Nanning over de vele plaatsen in het Sauerland, die op -scheide, -schede, of -schete uitgaan. Hij gaat ook steeds op vakantie in het Sauerland. Al die namen blijken aan een waterscheiding gekoppeld en niet aan een bestuurlijke grens: Enschede ligt dus aan een waterscheiding!

Einzelgänger

Intussen gaat het met de textielindustrie bergafwaarts. Dat betekent het einde van de textielvakbladen. Ook Buursinks *Baby*-blad deelt in de misère. Gelukkig krijgt hij vanuit Groningen een leuke opdracht: *Twente, platteland en stedenband / Haren: Knoop & Niemeijer, 1971 - 143 p - (Triangelreeks)*. Elke 'schnabel' is meegenomen. Zoals in 1962, toen hij 'even' het secretariaat voerde bij de landbouwtentoonstelling 3xA in Enschede. Buursink is actief in het verenigingsleven. Zo is hij betrokken bij de oprichting van de folkloré dansgroep *De Krekkel* (1952), de *Stichting Historische Sociëteit Enschede-Lonneker* (1968) en van de

jeugdcarnavalsafdeling *De Klötterboksen* (1976). Alles in het belang van de regionale zaak. Wel blijkt steeds dat als Johan bij een zaak betrokken is, er na enige tijd wat ‘aan de knikker’ is. Hem worden zaken verweten die hij erg duidelijk heeft gezegd of geschreven, maar waarvan hij later zegt dat men hem niet goed begrepen heeft. Waardering voor wat hij allemaal doet, blijkt uit de toekenning van een aantal ere-lidmaatschappen, maar zijn betrokkenheid bij zo’n vereniging was er op dat moment al bijna niet meer.

In de redactie van het *Jaarboek Twente* hadden Plegt, Bartelink, Buter, Buursink (eindredacteur) en de Oldenzaalse ondernemer H.M. Corwin zitting, maar Buursink zette er zijn stempel op. “*In de eerste jaren heeft vooral Johan Buursink vrijwel in zijn eentje het jaarboek gemaakt*”, verklaarde Buter later.



Johan Buursink in een karakteristieke houding bij het houden van een toespraak

Foto SHSEL

Regio Brievenbus

Johan Buursink wordt wel de ‘spreekbuis van het gewone volk’ genoemd. Dat komt het duidelijkst naar voren in zijn rubriek ‘*Regio Brievenbus*’ in de *Twentsche Courant*. Daarin doet hij tussen 1970 en 1980 verslag van zijn uitgebreide briefwisselingen met de ‘gewone’ lezers en lezeressen over onder meer de betekenis en de spelling van Twentse woorden; in totaal ongeveer 1500 artikelen over allerlei zaken die de regio betreffen. Interessant is het altijd wat hij schrijft, nergens vervalst hij in bloedeloos, ongeïnspireerd proza, steeds zijn bevoegdheid en emotie het uitgangspunt. Buursink is echter altijd partij, vindt altijd overal iets (eigenzinnigs) van en schrijft dat dan op in een vaak provocerende stijl.

Hij had wel plannen om alles uit de *Regio Brievenbus*, samen met het *Abecedarium*, uit te geven als *Groot Twents Praatboek*, maar daar is het nooit van gekomen. En dat hoeft ook niet meer. Zijn nalatenschap is door mensen van de SHSEL goed beheerd en overgedragen aan de *Twentse Taalbank* van de OKT. Daar heeft Goaitsen van der Vliet het zeer zorgvuldig online gezet, zodat alles nu gewoon op zoekwoord te vinden is. Dat is inclusief de telefoongesprekken in het Twents, die Johan stiekem opnam en die nu een schat aan gesproken Twents bieden.

Gelukkig in Glanerbrug

Na een verblijf van 45 jaar in de Javastraat verhuizen Johan en Tine in 1980 naar Glanerbrug, naar een aanleun-bungalow bij het Dr. Ariënhuis in het Redemptoristenpark. Daar brengen zij nog een aantal gelukkige jaren door. Johan wordt steeds milder en ruimdenkender. Er ontstaat een betrokkenheid met de Roomse omgeving, zodat Johan zelfs oppert dat hij wel zo’n uitvaart met die rijke rituelen zou willen. En zo geschiedt het dat pater Zeno voorgaat zowel bij de uitvaart van Tine als van Johan.

Met dank aan Paul Buursink en Hedwig Buursink-Katz

Bronnen o.a.:

- Paul Abels: Johan Buursink, een veelzijdige individualist. In: 'n Sloopsteen, 10 (37, 1994), p. 3-5.
- F.G.H. Löwik: Om de taal van Twente. Historisch overzicht van een taalbeweging. Hengelo, Broekhuis/Twente Akademie, 1989.
- Herman Haverkate: Ode aan het 'blikken soldaatje'. Bij de tachtigste verjaardag van Johan Buursink. In: *Twentsche Courant*, 25 juni 1988.
- Adriaan Buter: Et Godsriek in dusse wearld. In: *Twentsche Courant*, 1 juli 1993.
- Adriaan Buter: In memoriam Johan Buursink. In: *Twentsche Courant*, 8 december 1993.
- Adriaan Buter: Johan Buursink, gangmaker Twentse taal. In: *Tubantia*, 11 december 1993.

Vrouwen lang reservekracht in arbeidsleger

Riet Strijker

Zowel thuis als in de fabriek werkten vrouwen mee aan het gezinsinkomen. Was een man veenarbeider, dan stapelde zijn vrouw de turf en keerden zijn kinderen die; was hij wever, dan spinde zijn vrouw en werkten de kinderen mee met haspelen en spoelen. Zonder hulp van vrouw en kinderen was het gezin niet in staat om voldoende inkomsten te verdienen. Vanaf ongeveer 1860 verplaatste de arbeid zich van huis naar fabriek. Voor velen geen moeilijke keus vanwege hogere lonen en regelmatige werktijden.

Per uur 57 cent

Dr. J.A.P.G. Boot geeft in zijn boek *De Twentsche Katoennijverheid 1830-1873*, voor het jaar 1867 voor fabrieksarbeid 1782 vrouwen op een totaal van 4831 volwassenen - naast 2415 kinderen in de textiel fabrieken. Mannen verdienden in 1860 gemiddeld 70 cent per dag, vrouwen 57 cent.

Om het gezinsinkomen aan te vullen werkten ook gehuwde vrouwen in de fabrieken. Dat leidde tot discussie en uiteindelijk, in 1889, tot de Arbeidswet, die de arbeid van vrouwen in fabrieken beperkte tot elf uur per dag en nacht arbeid verbod.

Uit een onderzoek naar "den fabrieksarbeid van

gehuwde vrouwen in Nederland van het departement Landbouw Nijverheid en Handel" uit 1911 blijkt, dat van de verschillende gemeenten waar textielindustrie een overheersende plaats inneemt, vooral in Enschede een vrij groot aantal gehuwde vrouwen in fabrieken werkt. Er waren in heel Twente 464 gehuwden in 39 weverijen en 163 gehuwden in dertien spinnerijen. In de jutefabricage in Rijssen werkten in twee fabrieken 55 gehuwde vrouwen.

En deze vrouwen vormden een reserveleger van arbeidskrachten, dat bij drukte ingezet werd maar bij een slappe arbeidsmarkt als eerste werd ontslagen.

Vakbonden hadden niet veel op met vrouwelijke



Vouwzaal firma Nico ter Kuile, Enschede, 1908

werknemers omdat ze met weinig loon genoeg namen. Ze werden soms openlijk uitgemaakt voor loondruksters en stakingsbreeksters.

Woon- en werkplek

Het grootste verschil bij de overgang van thuisnaar fabriekswerk was, dat woon- en werkplek nu gescheiden waren. En ook al werkten man en vrouw beiden gemiddeld elf uur per dag, de werkverdeling thuis bleef ongewijzigd; een man deed geen huishoudelijk werk.

Uit de arbeidsenquête van 1890 bleek uit het verhoor van Fenna Lippinkhof, weefster bij de firma Scholten, en Johanna Harmink, fijndrolster bij de firma Blijdenstein, dat voor koken en kinderopvang meestal een beroep werd gedaan op moeder, schoonmoeder of buurvrouw. In de weverijen mocht een gehuwde vrouw die geen moeder of ander familielid in huis had, een half uur eerder naar huis om te koken. In de spinnerij ging dat niet, door de aard van elkaar snel opvolgende werkzaamheden. En de meeste vrouwen werkten juist daar. Zij bedienden voorspin- en

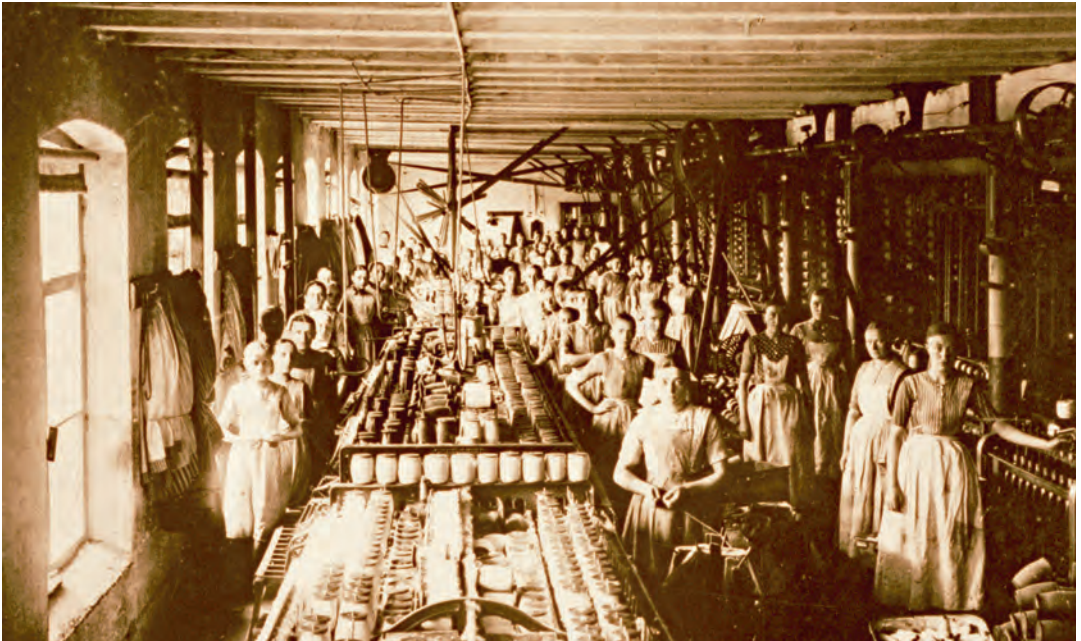
ringspinmachines. De klossenmeisjes die daar werkten waren onderwerp van een verslag van de Arbeidsinspectie uit 1909, met als conclusie: "Het dragen van klossen in ener jutespinnerij veroorzaakt lichaamsverkrumming". Omdat klossenmeisjes meestal spinsters werden en omdat deze groep, als twaalf- of dertienjarigen in de fabriek begonnen, veel lichamelijke klachten had, werd deze onderzocht.

Volle klossen

Klossenmeisjes moesten lege klossen van de spinmachines halen en daarna volle klossen op de spinnen zetten. Zij droegen jute zakken aan een brede leren riem om hun middel. Een zak, gevuld met volle klossen, woog gemiddeld 3,5 kilo. Maar vanwege de enorme omloopsnelheid, werden meer klossen per keer gedragen. De bazin - de drifter - gaf een sein als leeggelopen klossen door nieuwe moesten worden vervangen. Deze drifters kregen een extra toelage voor productie boven een bepaalde hoeveelheid en hadden er belang bij dat alles zo vlug mogelijk ging. Alleen sterke meisjes werden klossen-



Klossenmeisjes op de drempel van de twintigste eeuw



Spoelzaal in de fabriek van de gebroeders Van Heek Enschede (1895)

meisje. Zwakke, kleine of te lange meisjes werkten in de naaizaal.

Uiteindelijk bleken bij de voormalige klossenmeisjes veel afwijkingen van meer of minder ernstige aard voor te komen. Wat is er met de uitkomsten van dat onderzoek gedaan. Hoefden de meisjes minder klossen per keer te dragen? Werden de drifters milder?

Meestal stukloon

Magazijnwerkzaamheden waren wat vrouwenwerk betreft, het naaien en vouwen van stukgoederen. Bij de afwerking, zoals het verven, appreteren en ruwen waren praktisch geen vrouwen werkzaam. Weven werd gedaan door mannen én vrouwen. Waarbij vrouwen bij gelijke arbeid, gelijk loon kregen.

De regeling van lonen in de textielindustrie was ingewikkeld. Lonen verschilden per gemeente en al naar gelang de te verwerken garens. Loonregeling was in hoofdzaak stukloon, loon dat werd berekend naar maat, gewicht of hoeveelheid van hetgeen geproduceerd werd. Vast loon gold alleen voor bazen en de vaste werklieden. Dat waren nooit vrouwen.

In 1911 kregen vrouwen met een gezin een vrije zaterdagmiddag, anderhalf uur middagrust en

werd de arbeidstijd teruggebracht tot maximaal tien uur per dag en 58 uur per week.

Kort daarna golden deze regels ook voor mannelijke arbeiders.

De Arbeidswet van 1920 bracht een verbetering in arbeidsomstandigheden van mannen én vrouwen en maakte daarmee de noodzaak tot aparte beschermende maatregelen voor vrouwen minder dringend. Wat verschillen in werk en lonen betrof, veranderde niets. Die volledige wettelijke gelijkstelling tussen man en vrouw vond pas 60 jaar later plaats: op 1 maart 1980.

Enkele bronnen:

- Gertjan de Groot - Fabricage van verschillen. Mannenwerk, Vrouwenwerk in de Nederlandse Industrie 1850-1930.
- Bert Hesselink - Gerhard Jannink & Zonen te Enschede 1853-1938, jaren van rationalisatie en verzet.
- Dr. J.A.P.G. Boot, de Twentsche Katoennijverheid 1830-1873.
- Fenna Brouwer, Monique van Eijndhoven - Fabrieksarbeidsters in de Twentsche Textiel 1890-1914.

Pionier RTV Oost rukt zich los van Hilversum

Theo Leoné

Vuurwerk genoeg in het boek *Jongen van Kotte*. Opgegroeid in een wederopbouwwijk van afgeblakte stenen, sleurt Hengeloër Hennie Everts bij Radio Oost vroeger dan anderen aan de komst van regionale televisie. Sluip door, kruip door. Commissaris van de koningin Jan Hendrix kan het pionierswerk wel waarderen en zet via energiebedrijf Edon – een voorloper van Essent – de geldkraan open. Buiten alle lijnen maakt Oost dan al een tijdlang met radiogeld heuse televisie. Experimenteel – piraterij tegen hautaine 't Gooi.

Het boek *Jongen van Kotte* geeft een bijzonder inzicht hoe vanaf het begin van de jaren negentig met builen en blauwe plekken RTV Oost spraakmakend tot bloei kwam. In de uitgave beschrijft Everts (1947) zijn levensverhaal en voegt Peter Schavemaker (1967) daar interviews met de hoofdrolspelers van destijds aan toe. Ongezouten kritiek klinkt, oprechte bewondering en trots. Presentator Bert van Losser vindt het huidige RTV Oost maar grijzemuizerig. En hij is niet de enige.

Twentse Courant

Hennie Everts vindt in de jaren zeventig zijn draai bij de Twentse Courant. De spits van voetbalclub Hengelo ontwikkelt zich van sportverslaggever tot gezaghebbend redacteur op het gebied van de economie. Genoeg te schrijven. Na de textielfabrieken valt het ene na het andere metaalbedrijf om. Ook de Twentse Courant zelf komt in de jaren tachtig in zwaar weer. De lobby van de ondernemingsraad – onder leiding van Everts – om steun te vinden bij het Bedrijfsfonds voor de Pers mislukt. Directeur Jan Niessen ziet de hulp als een teken van zwakte en klopt liever aan bij marktpartijen in de grafische sector.

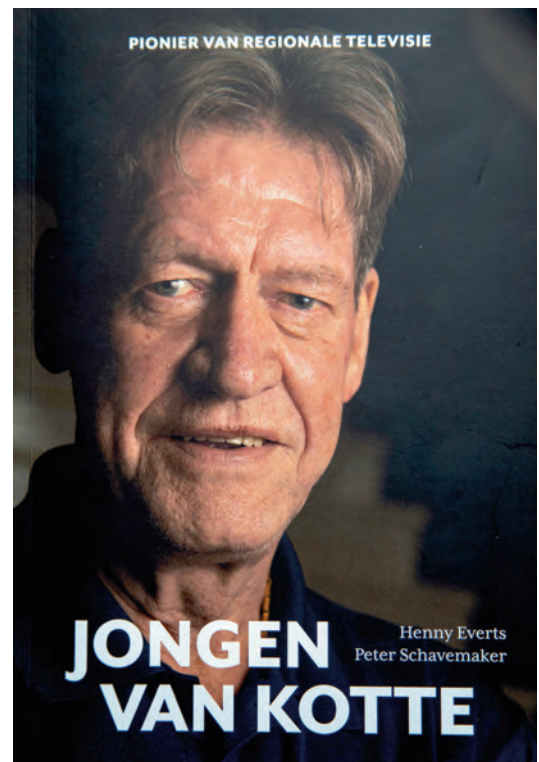
Als in 1985 bij de Twentse Courant/Overijssels Dagblad de functie hoofdredacteur vacant is, spreekt de redactie zich massaal uit voor de kandidatuur van Everts. De conservatieve raad van commissarissen vindt de man van de redactie echter te links. Krantenman Everts vertrekt teleurgesteld naar Radio Oost.

Juk van Hilversum

Directeur-hoofdredacteur Marinus Potman van Radio Oost is blij met de komst van Everts. Hij heeft grote plannen en snakt naar journalistieke versterking. Wellicht kan Everts hem straks opvolgen. Potman ziet de folkloristisch getinte en in Enschede gevestigde RONO uitgroeien tot Radio Oost dat op het punt staat televisie te ontdekken. Gewerkt wordt vooralsnog – wel met goudomrande arbeidsvoorwaarden – onder het

juk van Hilversum. De NOS moet niks hebben van welke regionale expansie dan ook. Die zou immers alleen maar ten koste gaan van het budget in Hilversum.

Potman: “Hilversum wilde controle op onze uitzendingen. Minne Dijkstra, de grote baas van



Jongen van Kotte, boek van bijna 500 pagina's over de pionier(s) van RTV Oost

de regionale omroep, vroeg ons ter controle om cassettebandjes van onze uitzendingen. In het begin hebben we dat gedaan. De bandjes kwamen weer terug. Het bleek dat geen hond naar onze programma's geluisterd had. Hierna zijn we de bandjes, nog ingepakt in het cellofaan, gaan sturen met een plakkerijtje van welke uitzending het was. Pas een half jaar later ontdekte men dat. Hierna hield het gezeur op."

Op eigen benen

In 1990 neemt volgens afspraak Everts de leiding over van Potman, die woordvoerder wordt van de Drentse commissaris van de koningin Relus ter Beek. De nieuwe hoofdredacteur wil armslag voor betere programma's en vrij van Hilversum op eigen benen staan.

Gesteund door steeds betere luistercijfers kiest Everts de aanval. "Wij mikken gewoon op de mensen die hard werken. Niet op de lezers van NRC of Volkskrant."

Everts noemt in 1992 de Hilversumse omroepen de lokale omroep van Randstad en Amsterdam. "Er is bijna geen gast bij Sonja Barends die van buiten de grachtengordel komt. De taal die daar gesproken wordt is puur dialect: Amsterdams." Geef Hennie maar Een Bult Zon, het populaire Oost-programma van Marga Bult en Jan van Zon.

Zelf strijken

Op 2 oktober 1992 start in Nederland de regionale televisie. Plaats van handeling: Hengelo, in het voormalige hotel Deters, net naast de Schouwburg. Presentatrice Maggy Dobson zit voor een doek met logo TV Oost. Het doek hangt een tikje schuin en geeft een doorkijkje naar de techniekruimte.

Dobson: "Niet te geloven. Ik heb het doek vooraf zelf gestreken. Zat op een verhoogd podium. Als ik met mijn stoel iets te ver naar achteren reed, lazerde ik van het podium af. Live." Die winter werd iedere vrijdagavond het doek gespannen voor de tv-uitzending van 17.58 tot 18.50 uur. Met uithoudingsvermogen en lef krijgt Hennie de wind onder de vleugels. De mix van fris nieuws, een beetje oproer en regionaal geworteld amusement leidt tot succes. De geldstroom vanuit Edon en toenemend adverteerders brengen stabiliteit en verdere professionalisering.



Zendmast in Hengelo

In het economisch getinte programma Memphis voelen Jan Medendorp, Gerben Kuitert en Martin Steenbeeke provinciale bestuurders aan de tand. Van topmannen in het bedrijfsleven tot burgemeesters en vakbondslieden. Zelfs de publiciteitsschuwe bouwbaas Dik Wessels laat zich strikken. Voor een populair tegenwicht zorgt de spraakmakende Willie Oosterhuis, clown en projectiel. "Liever wereldberoemd in Overijssel dan een van de velen op de landelijke tv", vindt Oosterhuis.

Rampenzender

RTV Oost bewijst zich op 13 mei 2000 als een uiterst effectieve rampenzender. Danny de Vries – tegenwoordig burgemeester van Oudewater – legt met een microfoon en kleine camera de vuurwerkkramp vast. "Niet naar hier komen.



Eerste tv-uitzending Radio Oost, 2 oktober 1992
Maggy Dobsen presenteert voor een doek dat ze zelf net gestreken heeft

Iedereen wegblijven. Het is levensgevaarlijk!” De ontploffing in de Enschedese wijk Roombeek is dagenlang wereldnieuws en RTV Oost zit op de eerste rij. Voor diverse verslaggevers is psychologische hulp nodig om alles weer op de rit te krijgen.

Eveneens landelijk in de kijker speelt RTV Oost zich met de ontwapenende serie Van Jonge Leu en Oale Grond. Zijn regionale omroepen tot dit

soort topvermaak in staat? “Een wonder”, zegt cabaretier Herman Finkers, die bij de eerste jaargang betrokken was. En in wonderen moet je geloven. “Ik vond het jammer dat een aantal mensen bij voorbaat zo negatief was. Je kunt ook zeggen: er komt iets uit de eigen streek, laten we dat in ieder geval op voorhand een beetje steunen.” De eerste aflevering van de regiosoap trekt bij RTV Oost 286.000 kijkers.

Het plan om aan Van Jonge Leu een vervolg te geven met een serie over de Beentjes van Hildegard sneuvelt. Na het vertrek van Hennie Everts maakt RTV Oost een zwaai richting digitalisering en krijgt de ontwikkeling van internetactiviteiten prioriteit. De vroege regionale tv-pioniers van weleer kijken in treurnis om.



De programmamakers in het westen vonden RTV Oost maar een boerenomroep

Stiftjuffers schitteren in Brecklenkamp

Theo Leoné

Huize Brecklenkamp schittert weer met ramen van de stiftjuffers uit Wietmarschen. Het eeuwen oude glas-in-lood raakte na de grote geschiedkundige tentoonstelling in 1882 te Zwolle zoek. Om pas in 2017 te worden teruggevonden in een donkere zolderhoek van kasteel Twickel.

De zeventiende eeuw mag dan een periode met een gouden randje zijn, het tijdperk was ook vol oorlog en geweld. Zo namen de machtige Zweden in 1637 Bentheim onder vuur en werd hetzelfde jaar nog Nordhorn platgebrand. Oldenzaal kreeg in de Tachtigjarige Oorlog zeven belegeringen voor de kiezen. Als soldaten van welk allooi dan ook weer eens op drift raakten was niemand veilig, zeker de plattelanders niet.

In de nacht van 8 op 9 oktober 1636 besloten de abdis en de stiftjuffers van het klooster in Wietmarschen de wijk te nemen naar de veilig geachte havezate Brecklenkamp. De vlucht van een kilometer of vijftien westwaarts betekende een tocht door drassig land. In de uithoek van het gebied waarop de Staatsen aanspraak maakten, gold Brecklenkamp als een kleinood van allure. De ongetrouwde adellijke dames troffen te midden van kaal veen een lustoord aan dat weliswaar bescheiden in omvang was maar qua comfort en stijl een vergelijking met het befaamde paleis in Honselaarsdijk (Westland) kon doorstaan.

Nauwelijks op adem gekomen, drongen berichten door over plunderingen in Wietmarschen. Op het nippertje waren de kloosterlingen de dans ontsprongen. Als dank schonken de juffers twee jaar later, in 1638, aan hun redder in nood Everhard Bentinck wat zij noemden glazen, aan te brengen in Huis Brecklenkamp. Afgebeeld zijn de wapens van de adellijke geslachten waaruit de juffers stammen, zoals Van Middachten en Van Twickelo.

Ergens tussen 1877 en 1882 worden de gebrandschilderde ramen verwijderd. De glorie-tijd van Brecklenkamp is voorbij. Het geschenk van de juffers komt voor 355 gulden in handen van de rentmeester van Twickel. In de negentiende eeuw – de tijd van de romantiek – zijn grote nationale en regionale tentoonstellingen populair. Laat zien wat je hebt en dus wie je bent, is het motto.

In het gouvernementsgebouw te Zwolle wordt op 18 augustus 1882 de Geschiedkundig-Overijsselse Tentoonstelling geopend. De bezoekers slingeren zich behalve langs beulzwaarden, gildeborden en oude



Bij het lezen van de naam Aleida van Twickelo verdwijnt alle twijfel bij Matthijs Wanrooij: de ramen van de stiftjuffers zijn teruggevonden.



Het Van Twickelo-raam in zijn geheel

plattegronden ook langs tien bijzondere ramen uit Brecklenkamp. Wat de naar schatting twaalfduizend nieuwsgierigen te zien krijgen? Een wonderlijk stuk plak- en knipwerk. Een glaszetter heeft naar eigen inzicht iets leuks in elkaar gefröbeld.

De tentoonstelling in Zwolle duurt tot en met 22 oktober 1882. Entree zondags een kwartje, door

de weeks een gulden. Wie een rijksdaalder neertelt mag iedere dag terugkomen om de in dertien verschillende ruimtes opgestelde 3045 objecten te bewonderen. Blote kunst wordt door de preutse organisatoren geweigerd.

In 1991 komt Brecklenkamp – op dat moment een verlaten jeugdherberg - in handen van de huidige eigenaar Matthijs Wanrooij. Het herstel



Huis Brecklenkamp opnieuw in oude glorie

van de havezate wordt zijn levenswerk. De tuinen keren terug, een rosarium verschijnt. Bouwers gaan aan de slag met de kapschuur. Samen met Henk Kamp stelt Matthijs de geschiedenis van het Huis te Breckelenkamp op schrift. Titel: Een korte tijd van glorie. Maar waar zijn die fameuze gebrandschilderde ramen van gebleven? Toch niet aan gruzelementen? Op een koude novemberdag in 2017 gaat bij Matthijs Wanrooij de telefoon. Aan de lijn Rob Bloemendal van de Stichting Twickel. “Matthijs, ik geloof dat ik iets voor je heb. Kun je even komen?”

Laat in de middag toert Wanrooij naar Delden. Het donkert die dag snel. Waarom de vraag om direct te komen? Bloemendal zal hem toch niet voor niets laten rijden.

De ophaalbrug over, een vriendelijke hand verder, nemen Rob en Matthijs de trappen

richting zolder. Een lamp gaat mee. In de nok van het kasteel arriveert het duo bij twee kisten – een grote en een kleine. Schijn nog eens bij. De inhoud van de kisten? Glas en lood. “Aleida van Twickelo!” Matthijs maakt een rondedansje. Eindelijk de gebrandschilderde ramen van de stiftjuffers gevonden.

Het herstel van de ramen zal nog enkele jaren vergen. Glazenier Betty Bulthuis stort zich op de klus. Hoe om te gaan met het kwetsbare glas? Duidelijk is dat sommige delen gehaast en slordig in elkaar gezet zijn. De Enschedese bekwaamt zich eerst maar eens in de techniek van het zeventiende-eeuwse glas.

De keuze valt om de ramen zo veel mogelijk in hun oude gedaante terug te brengen. De ontbrekende delen worden niet simpel weggelaten maar vanuit de bekende compositie aangevuld. Met een scherp oog is te zien wat nieuw is. Hoort ook – het nieuwe verhoogt de glans van het oude.

Verder lezen

- Een korte tijd van glorie, door Matthijs Wanrooij en Henk Kamp.
- De Havezaten in Twente en hun bewoners, door jhr. A. Gevers en A.J. Mensema.



Detail van een van de andere ramen

Pastorie in Nijverdal trefcentrum van historie

Theo Leoné

De Historische Kring Hellendoorn-Nijverdal heeft onderdak gevonden in de monumentale pastorie van de Antoniuskerk. Waar Rossum en Hengelo hun pastorieën veranderden in een Kulturhus en lunchroom, krijgen aan de Grotestraat in Nijverdal de lokale historici een kans.

De ingebruikname van d' Oale Pastorie is een viervoudig feest. De historische kring viert haar dertigjarig bestaan, hield het boek Hellendoorn van A tot Z ten doop en gooit met een nieuw logo de vensters open van zijn nieuwe erfgoedcentrum. Bovendien bestaat de eigen uitgeverij een kwart eeuw en is de website hkhn.nl vernieuwd.

Voorzitter Eddy Muis verwacht nog voor de jaarwisseling het vijfhonderdste lid te mogen begroeten. De aanwas van jongeren is daarbij opvallend. Voorbereidingen worden getroffen om een vooral op de jeugd gerichte escaperoom te realiseren. In trefcentrum d'Oale Pastorie bevinden zich zowel een ruime werkruimte met archief en elektronische voorzieningen als een ontmoetings- en expositiezaal. Specialisten treffen zich in negen werkgroepen.

Muis noemt het archief de schatkamer van de geschiedenis van de gemeente Hellendoorn. Sinds de oprichting van de kring in 1992 heeft Johan Alferink de basis gelegd. De 22 archiefkasten bevatten inmiddels 55.000 documenten en 4500 krantenknipsels. Ongeveer 300 plattegronden en topografische kaarten zijn te bestuderen. Plus een kleine drieduizend boeken.



De gemeente Hellendoorn – 139 vierkante kilometer groot, bevolkt door 35.800 inwoners: dus de vierde gemeente van Twente – telt 105 gemeentelijke monumenten en dertig rijksmonumenten. Tot de laatste groep behoren grafheuvels, landgoederen en fabrieksgebouwen.

Passie

Beste lezers,

In 1967 bin ik op de weerd komn in Twente.
 'T laand tusken Deenkel en Regge.
 Mien hart blij altied in Twente.
 Twente de strekke waar noaberschap in 't blood
 zit.
 Vuurnaamlik as de tieden ongewis bint en as nen
 ploag veult.
 In dizn tied wördt van alman völle vraagd.
 Bi-j de pöste blievn maakt dat oonze wearld kleen
 wördt.
 'T vrög van oons allemoal um kreatief te wean en
 vertrouwn te hoalden.
 Tehoop stoat wiej stark!
 Kiek noar mekaar um mar blief mekaar van de
 hoed.
 Nen haanntred is nich genog.
 Ieder möt hier reknschop met hoaldn.
 Pak 'n moal vaker 'n kuierdroad of schik 'n appje
 Hoal oe 'n luk terug, good goan!

Bovenstaande tekst heb ik op verzoek van Kees
 Schafrat van Boekhandel Broekhuis in coronatijd
 geschreven. Bij het Twents heeft Adrie Hemmink
 geholpen. Het is geen literair hoogstandje,
 daarvoor verwijs ik graag naar andere teksten die
 in het kader van het initiatief zijn geschreven. Ik
 vond het een eer en genoeg om hier aan mee te
 doen. Broekhuis heeft de teksten op haar pand
 geprojecteerd. Ik schrijf wederom, maar dit keer
 een artikel voor 't Inschrien. Daarnaast ben ik ook
 gastschrijver voor het blad "Ons Oldenzaal".
 Verhalen vertellen en/of teksten schrijven vind ik
 leuk om te doen. Ik zie het als een mogelijkheid
 om toehoorders en lezers mee te nemen in mijn
 passie voor geschiedenis en dan vooral die van
 Twente. In de hoop dat een beetje van mijn
 enthousiasme aanstekelijk is. Ik vraag u om
 hetzelfde te doen. Ik kan niet genoeg benadrukken
 hoe belangrijk het is om jongeren over ons
 verleden te vertellen. Daarom ben ik ook
 bijzonder blij met het werk dat een groep
 vrijwilligers van onze vereniging verricht om
 periodiek mooie korte verhalen op social media te
 plaatsen. We merken dat jongeren het waarderen

Nieuws van Patrick uit
 Oudheidkamer Twente



en in enkele gevallen de stap zetten om lid te
 worden. Fantastisch.

Verhalen vertellen en tegelijkertijd wandelen kan
 ik iedereen aanraden. Tijdens corona heb ik dat
 veelvuldig gedaan. Het nuttige met het
 aangename verenigen. Ons bezit in Mander heb ik
 verschillende keren bezocht. Het Mander Grafveld
 is in totaal 2,16 hectare groot. Eigenlijk valt er
 over het Mander Grafveld weinig te vertellen. De
 reden daarvoor is dat bij de schenking in 1937,
 door de heer en mevrouw Stroink-Beltman aan de
 Vereniging Oudheidkamer Twente, uitdrukkelijk
 werd vastgelegd dat het grafveld ongeschonden
 dient te blijven. En dat is tot op de dag van
 vandaag ook gebeurd. Er is daar geen
 archeologisch onderzoek geweest. Het omvat drie
 grafheuvels, waarvan zeker een uit de Jonge
 Steentijd (zo'n 4000 v.Chr.) en een urnenveld uit
 de IJzertijd (800 - 12 v.Chr.). Het urnenveld is niet
 zichtbaar maar bevindt zich wel op dit grafveld.
 Wat ik zelf heel bijzonder vindt is dat het precies
 op de grens met Duitsland ligt. De berken op de
 achtergrond staan in Duitsland. Grafvelden
 werden vroeger met name aangelegd op grenzen
 van woongebieden, als een soort afbakening. Dat
 betekent in dit geval dat deze grens al duizenden
 jaar oud is. Kortom een bezoek kan ik u
 aanraden.

Tot slot wil ik u nogmaals vragen om indien
 mogelijk de Vereniging Oudheidkamer Twente een
 extra financiële bijdrage te geven. Zoals al eerder
 opgemerkt zijn we voor bijna 100% afhankelijk
 van het lidmaatschapsgeld en een extra bijdrage
 van u stelt ons in staat om onze rol als
 "schatbewaarder" van het cultureel erfgoed van
 Twente te blijven vervullen.
 Ons bankrekeningnummer is
 NL41 RABO 0129 5763 79.
 Alvast bedankt.
 Good goan!

Nieuw in de boekenkast

Marcel Mentink

Nu de avonden weer langer zijn, valt er gelukkig weer veel te lezen.

We lezen onder andere over harde acties in Twente, over het Overijssels landschap van de textielbaronnen en havezaten en hoe het de jongen van Kotte verging.

Luc Jehee & Mark van Veen: In het hart van het Overijsselse landschap. Een erfenis van de textielindustrie

Gorredijk: Noordboek, 2022 | ISBN: 9789 0561 5952 8 | 232 pag. | € 29,90

Op initiatief van G.J. van Heek lag er in 1941 een masterplan om het karakteristieke landschap te behouden en zorgvuldig om te gaan met cultuurhistorische waarden. Ze zochten naar gebieden die voor ontginningen het minst interessant waren, om zo de boeren te sparen. Zo groeide de industrie uit tot de grootste financier van het Overijssels Landschap.

Van de oorspronkelijke 134 havezaten zijn er tegenwoordig nog maar circa 40 over. Dit boek biedt een cultuurhistorisch overzicht met aandacht voor de geschiedenis van dit veelzijdige Overijsselse erfgoed. Focus ligt daarbij op wat er nu nog te bewonderen valt. Hierdoor vormt het boek een ideaal startpunt voor een eigen verkenning van deze historische havezaten.

Auke H. Vlagsma: Overijsselse orgels uit de periode 1450 tot 1825

Elburg: Nationaal Orgelmuseum, 2022 | ISBN 978-90-832201-0-9 | 416 pag. | € 39,50

De hele orgelerfenis van de provincie Overijssel is met dit boek in kaart gebracht.

Marco Krijnsen: Aktie! Vijf decennia activisme in Twente

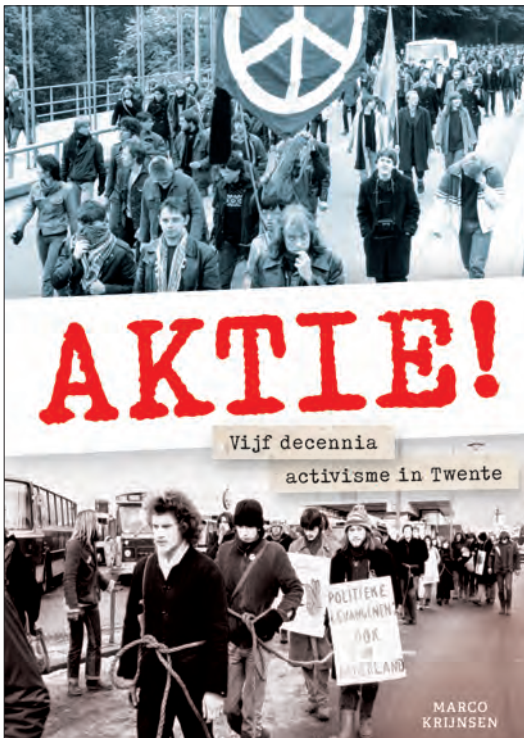
Hengelo: Rogeko, 2022 | ISBN: 9789 4643 7675 3 | 160 pag. | € 24,95

De auteur heeft zich verdiept in vijf decennia acties tegen bedrijven zoals UCN Almelo, vliegbasis Twenthe, asbestproducent Eternit en AKZO. Twee fulltime actievoerders van het eerste uur, dominee Jan de Jongh en 'rode missionaris' Jean Rouwet, die symbool staan voor de ongekende ervaring van politiek en maatschappelijk activisme in Twente, waren bij veel van de acties betrokken. Dit boek onderzoekt het ontstaan en het verloop van de belangrijkste acties.

Henny Everts – Peter Schavemaker: Jongen van Kotte. Pionier van regionale televisie

Assen: Van Gorcum, 2022 | ISBN 9789023259466 | 484 pag. | € 24,95

Dit is het levensverhaal van een voetballer die uitgroeide tot hoofdredacteur bij RTV Oost. Henny Everts vertelt het verhaal van de opkomst en neergang van de Twentsche Courant waar hij als journalist werkzaam was en van de opkomst van de regionale omroep waar hij een pioniersrol



Claudia Hijman: Erfgoed in Overijssel. Havezaten en landgoederen

Utrecht: Matrijs, 2022 | ISBN: 9789 4614 8104 7 | 64 pag. | € 12,95

vervulde. "Het is feitelijk een biografie, maar tegelijk ook een roman en een historisch boek met veel feiten uit de geschiedenis van Twente en de mediawereld." Everts was zelf al begonnen aan het boek, maar besloot uiteindelijk om het op te laten tekenen door de Nijverdalse journalist Peter Schavemaker.



Jan Bornebroek: Smokkelen? Nooit van gehoord, niets gezien. Smokkelverhalen en andere grensperikelen

Uitgave in eigen beheer, 2022 | 100 pag. | € 15,00
Een publicatie over een eeuwenoud fenomeen. Alle inwoners in de grensstreek waren doof en blind waar het smokkelwaar betrof. "Ik kom oet Lossen en wet van niks". Mooie verhalen en anekdotes over de eeuwige strijd tussen de douane en de smokkelende grensbewoners.

Harry Roertert: Oldenzaal. Sporen van een rijk verleden

Hengelo: Creagro, 2022 | ISBN: 9789 0828 8712 9 | 218 pag. | € 24,95
Het boek bestaat uit 31 korte, pakkende verhalen over bijzondere gebeurtenissen en mensen in

Oldenzaal, op basis van nu nog zichtbare 'sporen': gebouwen, beelden, borden etc. Bij het 'Boeskoolmenneke' een verhaal over de vroegere koolteelt, bij de 'pestgleuven' in de muur van de Plechelmusbasiliek het verhaal over bedevaart en heiligenverering. Bij het ziekenhuis 'Heil der Kranken' hoort het verhaal over de Spaanse griep in 1918.

Hennie Klumper e.a.: Oelewappers brachten carnaval onder 't volk

Oldenzaal: OCV, 2022 | 110 pag.
Jubileumboek b.g.v. het 55-jarig bestaan van de Oldenzaalse Carnavalsvereniging (OCV). In dit boek hossen we in polonaise door de rijke historie van De Oelewappers.

Wim Vlogtman: Het gebeurde in Rijssen

Rijssen: Rijssens museum, 2022 | ISBN: 9789 0829 3954 5 | € 19,95
Het derde boek van deze auteur over de geschiedenis van Rijssen. De verhalen in deze bundel gaan veelal over de jongere historie, zoals over de Tweede Wereldoorlog en over de kleine Rijssense rooms-katholieke gemeenschap in de overwegend protestants-christelijke Reggestad.

Eungs Schöppe. Meer dan een museum. Toen en nu. 1972-2022

Markelo: Eungs Schöppe, 2022 | € 17,50
Een speciale uitgave ter ere van het 50-jarig jubileum van museumboerderij Eungs Schöppe. Het boek is tot stand gekomen door de inzet van een speciale commissie waarin bestuursleden van Eungs Schöppe en Stichting Heemkunde Markelo samen optrokken. Met veel informatie over het bewaarde erfgoed van Markelo, zoals merklappen, knipmutsen, klederdracht, maar ook over het immateriële erfgoed zoals dook roll'n en het goastok maken.

Angelique Kunst: Er is er hier maar één de baas! De ontspoorde macht van Gerard Sanderink

Amsterdam, Business Contact, 2022 | ISBN 9789047016472 | 256 pag. | € 22,99
Angelique Kunst reconstrueert hoe topondernemer Gerard Sanderink volledig kon ontsporen. Ze laat zo zien hoe groot de gevolgen kunnen zijn als één persoon in een bedrijf de absolute macht heeft.



SCHERVEN BRENGEN GELUK...

Ja, het zou heel goed een scherf van niks kunnen zijn. Aan de andere kant... Wie weet welk verhaal er achter schuilgaat. Of wat voor ommekeer hij over zeg 1000 jaar teweegbrengt.

U, als lid van de Oudheidkamer Twente, u doet natuurlijk geen scherf af als zomaar een scherf. Bovendien weet u dat de OKT veel meer in zijn bezit heeft en over veel en veel meer gaat dan alleen archeologische vondsten.

Hoe meer mensen dat met u zouden weten, hoe mooier natuurlijk. En hoe rooskleuriger en actiever ook de toekomst van de OKT. Over actiever gesproken: er is binnen de OKT van alles te doen. Vrijwilligers zijn dan ook van harte welkom. Voor administratieve werkzaamheden, voor ict, voor bestuursfuncties, als huismeester, voor tal van hand- en spandiensten, voor noem maar op.

...EN EEN ACTIEVE TOEKOMST VOOR DE OUDHEIDKAMER TWENTE



Iets voor u, OKT-vrijwilliger? Of voor iemand (hoeft nog geen OKT-lid te zijn) die u kent? Mailt u dan naar: vrijwilligers@oudheidkamertwente.nl of schrijf een briefje naar onderstaand adres.

OKT huis Stroinksbleekweg 12b, 7523ZL Enschede
T 053-4787447 E info@oudheidkamertwente.nl

*Vereniging Oudheidkamer
Twente*

